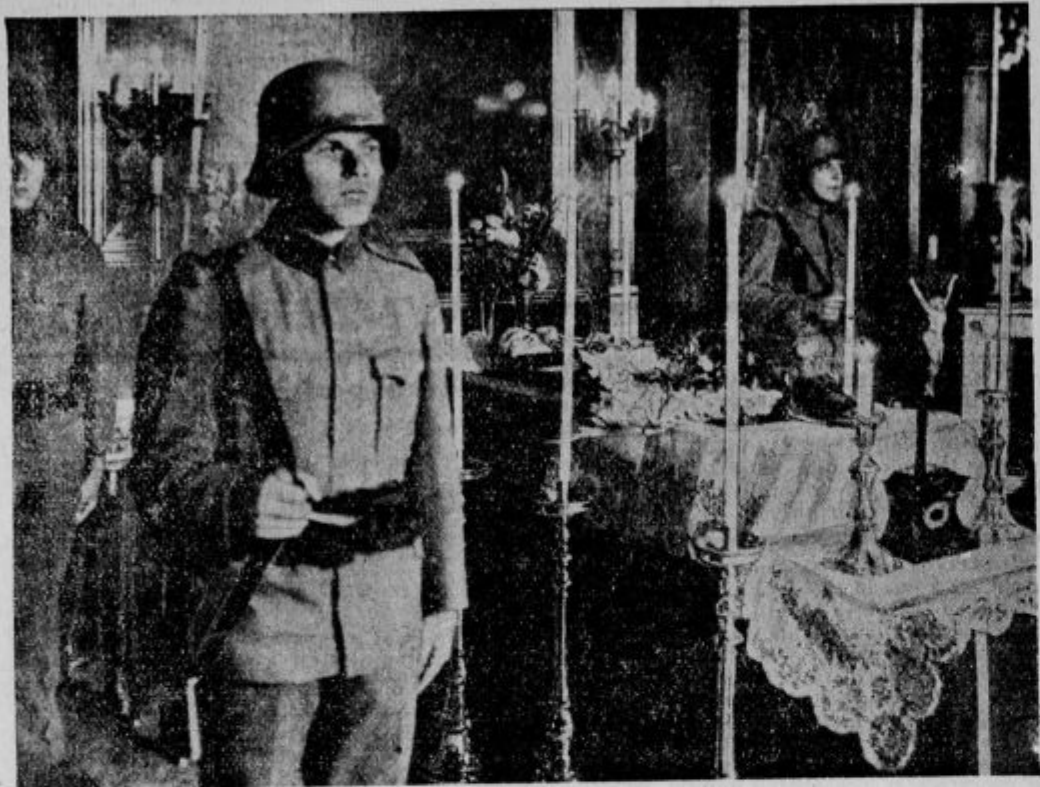

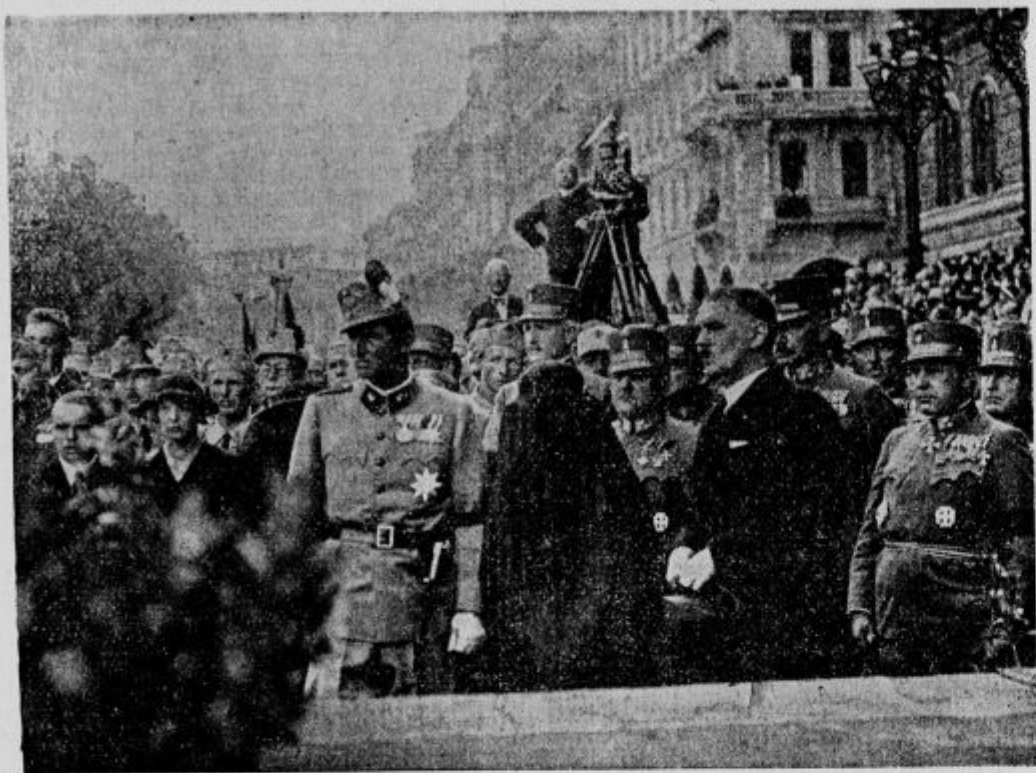
Dollfussova zadnja pot

Dollfussa na mrtvaškem odru straži avstrijsko vojaštvo v polni opreml

Dollfussovo truplo so prepeljali iz vladne palače, kjer je bil Dollfuss umorjen, v slovesnem sprevodu v občinski dom. Tu so ga postavili na mrtvaški oder. Za vozom, ki ga vleče 6 konj, vidimo predsednika republike Miklasa (1) in podkanclerja Starhemberga (2), kakor tudi ostale člane vlade in diplomatskega zbora

Pogrebna slovesnost pred dunajskim občinskim domom. V ospredju Dollfussova vdova v žalni obleki, poleg nje v uniformi knez Starhemberg.

Kdo je Dollfussov morilec?

Na levi Oton Panetta, ki je bil nekdanji član avstrijske zvezne armade. O njem trdijo, da je oddal smrtno strela na zveznega kanclerja. Na desni nekdanji »Wachtmeister« Holzweber v avstrijski vojaški obleki, ki je vodil dunajske upornike. Te slike so poslale v svet nemške agencije. Slike naj bi dokazovale, da so vodili upor pristni Avstrijci, ki so bili celo avstrijski vojaki in ne hitlerjevci iz Nemčije. In kdo je pa te podpiral?

Civilizacije sta bila sita

Iz Amerike poročajo o nenavadnem odkritju poveljnika ameriškega parnika »Abraham Lincoln«. Parnik je pristal v Panami in njegov poveljnik je sporočil časnikiarjem senzacionalno vest. Na majhnem otoku Terapec, ki ga imenujejo tudi demonski otok, je našel letalskega poročnika Floyd in filmsko igralko Marto Arbucle, ki je izginila z njim. Letalec in igralka se na otoku prav dobro počutita in se ne marata vrniti v »civilizirano družbo«. Naše civilizacije sta bila sita do grla. Letalski poročnik Floyd se je 13. julija l. 1931 dvignil z letalom »South Sea« ter odplul proti Honolulu. Spremljala ga je filmska igralka Arbucle. Med potjo je bilo letalo prisiljeno zasilon pristati na otoku »Terapec«. Letalcu je tu tako ugajalo, da je sklenil ostati na otoku.

Stražnik: »Če boste tako hitro vozili, utegnete priti ob šoferski patent.«
Voznik: »Ni mogoče, saj ga nimam.«

Učitelj je nagovoril svoje učence takole: »Ljubi otroci, bodimo si prijatelji, vi mi lahko prav vse zaupate.«

Tedaj vstane Peterček in reče odkritosrčno: »Dolgočasim se.«

Zopet polet v stratosfero

Američani niso prokosili Rusov

V soboto 28. julija se je končno dvignil največji balon na svetu, ki je bil doslej zgrajen za polet v stratosfero. Zavlakel za seboj jekleno gondolo, v kateri so se izročili slepi sreči pilot major William Kempner, znanstveni opazovalec Albert Stevens in drugi pilot Orvin Anderson. Balon je zapustil tla ob 5.45 zjutraj, in sicer blizu mesta Rapid City v Ameriki. Ko se je balon dvigal, se je s privezane gondole videl kakor velikanski vprašaj. Balon namreč ni bil popolnoma poln plina, temveč je bilo v njem samo 200.000 kubičnih čevljev dušika, medtem ko drži 3 milijone kub. čevljev plina. Računali so, da bo balon pristal kakih 800 milj južnovzhodno od mesta, s katerega se je dvignil. Po poročilih iz Newyorka so letalci dosegli višino 18.000 metrov ter nato srečno pristali.

Velikanski balon so zgradili v Goodyearjevi delavnici in mu vzdeli ime »Explorer« (raziskovalec). Raziskovalci so bili zaprti v kovinasti gondoli. Pri startu velikanskega balona je sodelovala posadka 24 mož. Balon je spremljalo v silne višine letalo, dokler je sploh moglo leteti. Gondola je bila polna vseh mogočih instrumentov, ki so bili določeni za merjenje nebesnih pojavov, v prvi vrsti kozmičnih žarkov.

V primeri z uspehom Rusov, ki so se dvignili skoro 22 km visoko, ne pomeni polet Američanov nikakega napredka. Vprašanje je le, ali so morda Američani imeli več sreče pri opazovanju raznih pojavov na svoji poti. Ko bodo učenjaki preiskali njihove ugotovitve, bo šele mogoče soditi o uspehu njihovega poleta. Američani so napovedovali, da se nameravajo dvigniti vsaj 25 km visoko. Svojega namena torej niso dosegli. Danes ne predstavlja polet v stratosfero posebne senzacije več. Vse kaj drugega je bilo, ko je Belgijec Piccard prvič letel v stratosfero in se dvignil 16.000 metrov. Kakor reče no, so Piccarda nadkrilili Rusi. Že delj časa se pripravljala Piccardov učenec Max Cosyns, ki ga bo spremljal Vanderelst, na polet v stratosfero.

Zaradi slabega vremena je Cosyns iz dneva v dan odlašal odhod. Cosyns na eni strani sicer izjavlja, da mu ni za to, da bi prekosil Ruse glede dosežene višine, pač pa bi rad prinesel s seboj natančne podatke o kozmičnih žarkih. Na drugi strani je znano iz zasebnih razgovorov, da bi Cosyns rad dosegel višino 35.000 metrov. Bomo videli, ali bosta imela Cosyns in Vanderelst več sreče kakor Kempner in Stevens. Cosyns bi rad preiskal v prvi vrsti kozmične žarke, nadalje sestavo zračnih plasti v silnih višinah.

Po ruskem letu v stratosfero so se namreč pojavili razni dvomi glede sestave zraka v višjih zračnih plasteh. Doslej so domnevali, da je delež lahkih plinov v tej sestavi tem večji, čim višje se dvigamo. O dušiku in kisiku, ki je človeku tako potreben, so doslej domnevali, da sta glavna sestavna dela samo v spodnjih zračnih plasteh in sicer do višine 8000 metrov. Nad to višino je po splošnem prepričanju prevladal vodik in drugi plini, kakor helij. Rusi so prinesli s seboj ugotovitve iz zračne višine 21 km in analiza zraka iz te višine je pokazala, da je bila zgornja domneva zgrešena. Znanstveniki se niso popolnoma zadovoljili s tem ruskim dognanjem, češ, da je preveč enostransko Cosyns in Vanderelst hočeta to dognanje preizkusiti. — Na sliki Kempner in Stevens pripravljata gondolo.

V.:

Po valovih Donave široke . . .

(Beleške iz popotnega dnevnika.)

Pri mizah pa stari Turki potrpežljivo čakajo na kupce. Nekdaj rdeči turbani na njihovih glavah so že davno potemneli. Stojijo tiho in oči jim zažare le, če se kdo bliža. Ta pogled govori o marsičem. Kriza je zajela tudi ta edinstveni kotiček na zemlji tako, da skoraj ni več nikogar, ki bi kupoval njihove slaščice, njihov rum in cigarete iz najfinjšega turškega tobaka.

★

Že od Ada-Kaleh smo videli zadnji in najvažnejši del donavske struge, del, ki je vsemu svetu poznan po imenu »Železna vrata«, ali kakor tukaj pravijo »Veliki Džerdap«, ki je ena od največjih in najstrašnejših ovir za plovbo po dolnji Donavi.

Jugoslovanska obala je nizka, prilično široka, romunska pa hribovita z dokaj strmo obalo. Hribi so poraščeni z gozdovi.

Tu je Donava najprej široka 900 metrov, a pri kraju Džerdapa pa se zoži na 560 metrov. Džerdap ali železna vrata tvorijo mnogoštevilne podvodne in nadvodne stene, kamenite plitvine in grebeni, s katerimi je prenapolnjeno dno Donave. Pri najhni vodi je to cela gora skal in rtov, med katerimi se suče množina donavske vode, udarjajoč bučno ob nje in deleč se v mnoge rokave. V času suše je nad vodo

toliko skalnatih klad, da bi spreten športnik lahko po njih prišel s suhimi nogami z ene obale na drugo.

Skoro vsaka stena, skoro vsak greben ima tam v železnih vratih svoje ime. Največja in najširša je škrljasta Pregrada, dolga 636 metrov. Njeni deli se dvigajo nad vodo po tri do štiri metre in se jim pravi: Golubačka stena, Kaludjerski kamen, Čivutski kamen in ploča. Poleg imamo na površini najbolj poznane: Prvi kamen, Crni prud, Razbojnik, Reskival, Kraljeva stena in Lazee. To so srbska imena in dokazujejo, da so bili Srbi na Donavi že od nekdaj kakor doma.

Po sredini reke, imenovani matici, kjer bi morale plavati ladje, je globlina v začetku 39 centimetrov. Pa so še na matici plitkejša mesta, po 26 cm. Ali takoj dalje, med Razbojnikom in Reskivalom, se poglobi na 49 metrov. Med matico in jugoslovansko obalo je Donava tudi zelo plitva, tako 0,13 do 1,50 m.

Od Prvega do Čivutkega kamena matica vijuga kakor kača, se vrti, zvija in teče med ostrinami skal, plošč in kamenitih koncev, dokler se komaj ne reši v tiho, ali zopet plitvo strugo pod Pregradom.

Silno je bučanje, šumenje penečih se donavskih valov, ki drve z brzino od 4 do 5 m na sekundo in ki se tuintam penijo preko sten in rtov, drobeč stene pod seboj. Človek bi rekel, da je donavski bog, ki je drugače tih in miren, tukaj nenadoma zbesnel, ter v svoji besnosti preti zlomiti vse, kar je zemeljskega. Od silnega bučanja valov ni moči razumeti besede. Parnik se s trudom vleče skozi ožine, čez skalovje in vodoskoke, čez nevarne vrtince, zibajoč se kakor majhen čoln.

Človeku je kakor v nekaki stiski. Hladno mu je pri srcu. Nekako boji se, da bi se parnik ne razbil ob šilaste pečine. A če pogledate na hladnega, mirnega, nepremično stoječega krmarja, ki se mu v rokah vrti krmilo in ki neprestano gleda v stene in vodopade pred parnikom, obračajoč se sedaj na levo, sedaj na desno, in jo vodi med številnimi skalami, plujoč čez 23 vodopadov med Gornjimi in Dolnjimi Belegi... ga morate občudovati. Gospoduje nad naravo...

Razumljivo je, da so vse te velike nevarnosti in težkoče, ki jih mora prestopi plovba po Donavi od Golubca do Kladova, bile zelo velika zapreka potovanju in prometu na tem tako važnem potu, ki veže Srednjo Evropo s Črnim morjem. Donava je bila že od pamtikeva cesta, po kateri se niso samo lomili valove reke, nego tudi valovi narodov. Ob njenih čerih so se lomile in umirale male in slabe ladje, narejene iz lesa, kakor tudi oklopnice in vodje ladje.

V dobi Herodota, zgodovinarja, so morali biti ti rti in skale zelo velika ovira brodarstva. Ustvarjali so gotovo nemogočnost prehoda iz Dolnje Donave v Gornjo. Samo zato se lahko pripisuje dvojno ime eni in isti reki, to je: Danubius za gornji del in Ister za dolnji del Donave od izliva. Neizbežni proces in neprestano dolbenje valov je od tiste dobe pa do danes mnogo zmanjšalo ovire, mnoge celo uničilo. Nekaj pa je naredila človeška roka...

Po težkočah in motnjah v plovsstvu se lahko Donava vzporedi z Nilom. Obe reki imata nasipine in plitvine, nevarne za ladje.

(Dalje.)

To je pročelje vladne palače, v kateri je bil umorjen kancler Dollfuss. Zdaj je z nje razobešena žalna zastava. Nad glavnim vhomom se vidi balkon, s katerega se je major Fey, minister javne varnosti, razgovarjal s poveljnikom avstrijskih del v usodnih trenutkih, ko je bil jetnik narodnih socialistov in ko je Dollfuss umiral.

